

A Hagymányos Kínai Orvoslás (HKO) Magyarországon

The history of Traditional Chinese Medicine in Hungary

prof. Dr. Hegyi Gabriella MD.PhD.

PTE ETK TCM Konfucius Intézet, PTE ETK,

drhegyi@hu.inter.net

Initially submitted September 17, 2018; accepted for publication October 18, 2018

Abstract

Traditional Chinese Medicine (TCM) is a complex health system with its own special diagnostic and therapeutic applications. Presently accepted and approved in 112 countries of the world, it is part of world heritage. The World Health Organisation (WHO) already recommended TCM in 1990 for the treatment of 37 diseases that can be successfully treated with the application of these methods. Along with the application of medicinal herbs, kinesiotherapy and massage, one of the most important branches of TCM is acupuncture.

The reason for the present compilation is that interest has been growing around the whole world for the acquisition and the application of this knowledge – though sceptics still believe it is unscientific –, thus it has become popular in Hungary; additionally, the so-called “Opening to the East” policy of the current government resulted in a new Government Decree supplementing existing legislation regulating the activities of Chinese healers in Hungary. Although the history in Hungary does not cover several thousand years as that science, the compilers of this small publication wish to honour the memory of those enthusiastic, conscientious and diligent colleagues who were attempting to learn and apply this knowledge in the era of official bans, even despite financial difficulties, also transmitting their knowledge in an organised way to the next generation. This compilation aims to stand also as a memory of those self-sacrificing colleagues of ours who are no longer with us... If their remembrance is honoured in this essay, perhaps their spiritual endeavours and significant achievements will not remain unnoticed, either...

Kulcsszavak: akupunktúra, hagyományos kínai medicina, magyarországi adaptációja, szakmatörténet

Keywords: acupuncture, traditional Chinese medicine, Hungarian adaptation, professional history

---

A Hagymányos Kínai Orvoslás (HKO vagy más ismert nevén TCM =Traditional Chinese Medicine) komplex gyógyító rendszer a maga speciális diagnosztikai és terápiás vonatkozásaival. Jelenleg a világ 112 országában elfogadott és engedélyezett, a világörökség része. Az 1990-es években a World Health Organisation (WHO) 37 olyan betegség kezelésére ajánlotta, amelyek sikeresen gyógyíthatók e módszerek alkalmazásával. A HKO egyik fontos ága az akupunktúra a gyógynövények alkalmazása és a mozgás, masszázs terápiák mellett.

Jelen összeállításunk azért született, mert az érdeklődés egyre nő a világ minden részén ezen ismeret és alkalmazása iránt, - bár a szkeptikusok még mindig tudománytalannak vélik-, így Magyarországon is népszerű, sőt a jelenlegi kormány az u.n. „keleti nyitás”-ával újabb rendelettel is szabályozta a meglévő régít, amely a kínai gyógyítók hazai tevékenységével foglalkozik. Bár a hazai történet nem több évezredes, mint maga e tudomány, de mi, akik összeállítottuk e kis kiadványt, emléket kívánunk

állítani azon lelkes és lelkiismeretes, szorgalmas kollegáinknak, akik a nagy tiltások időszakában is, sokszor anyagi nehézségek közepette is igyekeztek megtanulni, alkalmazni és tudásukat szervezeten továbbadni a következő nemzedéknek. Összeállításunk ezen áldozatkész kollegáinknak is kíván emléket állítani, akik közül többen már nincsenek közöttünk, sajnós. Így, ha az írásos emlékeinkben élnek tovább, akkor nem merül feledésbe kitaró, lendületes igyekezetük és jelentős teljesítményük.

A magyar akupunktúra története hitelt érdemlő források alapján a XIX. századra nyúlik vissza. A nemzetközi szakmai világ az európai HKO ismeretek eredetét egy francia diplomata és kiváló sinologus, *George Soulié de Morant* (1878-1955) nevéhez köti, aki elvégezte neves oktatóknál az egyetemet Kínában, ahol évekig szolgált, mint kereskedelmi attache. Hazatérve sok szakirodalom fordításával és neves oktató szakemberek meghívásával indította el a tudomány európai útját. Míg az ő története a XX. században kezdődött, a magyarországi kezdet kissé korábbi és nemigen ismert a világon sehol sem, inkább csodálkozva hallják a kollegák, ha szóba kerül, hogy Magyarország úttörő szerepet játszott a HKO megismertetésében Európában már korábban, a XIX. században.

dr. Laner Antal tisztifőorvos 1830-ban a Pesti Királyi Tudományegyetemen védte meg orvosi disszertációját latin nyelven. Az akupunktúráról szóló disszertációjában elismerő szavakkal emlékezik meg dr. *Stáhly Ignác professzorról*, aki 1809-1840 között a pesti orvosi egyetem bonctani, majd a sebészeti tanszékének egyetemi tanára volt, fejfájások, valamint csípőízületi bántalmak esetén sikerrel alkalmazta az akupunktúrát. A Stáhly Ignác professzort tanító mesterekről nem tudunk jelenleg semmit.

Laner hivatkozik egy korábbi alkalmazóra is, aki Willem ten Rhijne: *Dissertatio de Arthritide; Mantissa Schematica de Acupunctura; et Orationes Tres. I. De Chymiae et Botanicae Antiquitate et Dignitate. II. De Physionomia. III. De Monstris.* London, Den Haag, Leipzig 1683 forrás: Laner Antal: *Dissertatio De Acupunctura* -. Akadémia Kiadó Budapest 1988. Egy évvel később, 1831-ben dr. *Feldmann Antal* a moxa alkalmazásáról írta meg orvosi disszertációját. Ezt követően az akupunktúra alkalmazására csak az 1950-es években zajló koreai háborúban résztvevő magyar orvosok által került sor, akik elsajátították ottlétük alatt az akupunktúrát. Közülük néhányan igazán magas fokon művelték a gyógyítás e művészetét, említsük meg itt dr. *Szilárd Róbert*, dr. *Peer Gyula* nevét.

1961-ben a pécsi egyetemről prof. dr. *Tigyi József*, a MTA rendes tagja, a Biológiai Osztály elnöke látogatott el a Kínai Tudományos Akadémia Élettani Intézetébe, ahol megismerkedett a tudományos kutatásokkal is. Hazatérve maga is kutatni kezdte az akupunktúras pontok elektromos tulajdonságait, közleménye is megjelent dr. *Eőry Ajándokkal* közösen, aki a biológiai tudományok kandidátusa lett később, majd ezt követően évtizedekkel később orvosi diplomát szerzett.

1963-ban a nagy tudású, kiváló tanítómester, prof. dr. *Pálos István* sinológus tollából megjelent „A hagyományos kínai orvoslás” könyve, de ezt követően is számos könyvet írt és adott ki magyar nyelven is. Később Münchenben praktizált, de sosem feledte magyar létét és rendíthetetlen kitartással járt haza késő időskoráig, megroppant egészséggel is oktatni magyar tanítványait, akik sosem feledik értékes és gyakorlatban is sokat adó munkásságát, hálával gondolva emlékére. Több könyve is megjelent Magyarországon, de elsősorban Németországban publikált. Magyarországon egy-egy orvos elszigetelten alkalmazott magánrendelésén akupunktúras kezeléseket, amelyeket hallomásból, a betegek elmondása alapján kezdett megismerni az orvostársadalom. Ilyen volt dr. *Hetényi István*, aki a Múzeum utcában fogadta betegeit, és az ott járók orvosainak csodás eredményekről beszéltek. Ezzel még inkább megismerésre sarkalva az orvosokat. 1974-ben az Egészségügyi miniszter megbízásából dr. *Marton Sándor és Prof. dr. Jakab Tivadar* vett részt kínai tanulmányúton, hogy közelebbről is megismerkedjen a kínai gyógyászat alapjaival, helyzetével. Hazatérésük utáni beszámolójuk nem rendítette meg a miniszter hozzáállását, mert továbbra sem engedélyezte a gyakorlatot. Az 1960-as évek végén, az 1970-es évek elején több, akupunktúrával foglalkozó orvos, akik részben a koreai illetve a vietnami háború alatt helyben vállaltak szolgálatot és megismerkedtek az akupunktúrával,

tovább szervezte a kiscsoportos összejöveteleket. Az akkori egészségügyi miniszter tiltása miatt, főleg a velünk szomszédos országok akupunktúrás kongresszusain Csehszlovákiában (Brno, Prága, Pozsony), Ausztriában (Bécs) találkozott. A segítőkész külföldi kollegák sokszor kedvezményes kongresszusi díjakkal, vagy ingyenes részvételt biztosítva támogatták indulásában a magyar szakmát. *Dr. Marton Sándor* kaposvári orvos vezetésével, kisebb orvos csoport alakult érdeklődő kollegákból, akik "önképzőkör" jellegű együttműködést alakítottak ki, elsősorban a bécsi iskolára (prof. Johannes Bischko) támaszkodva. Bécsben *dr. J. Bischko* megalapította az Elisabeth Hospitalban, a Ludwig Boltzman Institute für Akupunktur nevű részlegét, ahol mindig szívesen fogadta a magyar orvosokat képzésre, továbbképzésre. Bischko professzor önzetlenül fogadott minden érdeklődő magyar orvost az intézetében, sőt a későbbiekben már az oktatásba is bevont egyeseket. (1994-től *dr. Hegyi Gabriella* volt meghívott előadó évekig Magyarországról). Az intézet Bischko prof. halála utáni évben felvette neves és elismert alapítójának nevét és átköltözött más helyre. Természetes, hogy a későbbiekben hálával emlékeztünk meg róla (lásd Laner emlékérem külföldi díjazottja). Az önképző csoport 1983-ban tovább bővült, amikor 13 orvos vett részt Szófiában, a 8-ik Akupunktúrás Világkongresszuson, már 9 előadást tartva! Sanyi bácsi kedves meghívó levele megtalálható a mellékletekben, amely igazi baráti összejövetelre invitálta az érdeklődőket családtagjaikkal együtt... A szervező dr. Emil Iliev bolgár bőrgyógyász volt, aki Ausztriában és Németországban végezte orvosi tanulmányait, ezért korábban megismerkedhetett a Hagyományos Kínai Orvoslás ezen részével. (A 2016-os ICMART Világkongresszust is idén, 2016-ban ő szervezte nagy aktivitással).

Az 1983-ban Szófiában tartott akupunktúrás világkongresszuson megalakult a *Magyar Akupunktúrás Orvosok Baráti Köre*, ez a Baráti Kör egyre inkább *dr. Marton Sándor* és *dr. Csáki László* köré csoportosult. *Dr. Marton Sándor* idős kora ellenére hatalmas munkabírással irányította, bölcsességével segítette az akupunktúra iránt érdeklődő, ill. lassanként azt művelő kollégákat, miközben kialakult - az akkor még csak reményeinkben létező- Társaság magja. *dr. Dravetzky Éva* Pécsről, az akkori Szovjetunióban szerezte meg alapos szakmai ismereteit és neurológus szakorvosként kezdte alkalmazni betegeinél. Moszkvában, a nagyhírű R.A. Durinjan professzornál tanulta az akkor *reflexológia* néven futó hagyományos kínai orvosi akupunktúrát. Kiváló oktatói munkásságát már igen korán, az 1984-es években elkezdte. Oktatója lett később a HIETE akupunktúrás tanfolyamának is. Folyamatosan részt vett a képzések oktatói között és a mai napig is megosztja ismereteit a hallgatókkal, akik mindig elismeréssel nyilatkoznak szakmai tudásáról. Ebben az időszakban Magyarországon az akupunktúra gyakorlását az akkori egészségügyi miniszter (*dr. Schultheisz Emil* kijelentette a kérvényeket beadó kollegáknak, hogy amíg ő a miniszter, itt az országban ilyen engedély nem születik!) nem engedélyezte, így szinte illegalitásba kényszerítette azokat a kollégákat, akik szabad idejüket és anyagiakat feláldozva különböző külföldi intézményekben, főleg Bécsben a Bischko professzor által vezetett Ludwig Boltzmann Institute für Akupunktur-ban akupunktúrás tanfolyamot végeztek, ill. helyi vizsgát tettek. Jelentős volt 1983-ban a Mecseki Ércbányászati Vállalat által az Urán Vállalat Poliklinikáján létrehozott akupunktúrás rendelés, ahol *dr. Rédey Tibor* kezelte a bányászokat hivatalos engedély alapján. Ezzel egy időben Budapesten, a Szent János Kórház fül-orr-gégészeti osztályán is próbálkoztak az akupunktúrával, de ez a team hamarosan szétesett. Később a Városmajori Klinikán több alkalommal végeztek pacemaker implantációt elektroakupunktúrás érzéstelenítéssel. A budapesti Szent István Kórházban *dr. Urbán István belgyógyász főorvos* indított akupunktúrás rendelést, a vezetés engedélyével, sőt egy könyvet is írt és adott ki tapasztalatairól egy későbbi kínai tanulmányút után. Ehhez a rendeléshez csatlakozott később *dr. Saáry Kornélia fül-, orr-, gégeész szakorvos* is (1990-es években), aki később már önállóan vezette a kórház kispesti Jahn Ferenc utcai részlegében működő akupunktúrás, - már az OEP által befogadott- szakrendelését, mint reumatológiai fizioterápiás tevékenységként évekig, majd ez a rendelés megszűnt a kórház profilváltása miatt. Az 1980-as évek közepén egy erdélyi, magyar származású, Olaszországban,

Modenában végzett és ott élő orvos, *dr. Brenner Tibor* tartott több kurzust akupunktúrából és manuális medicinából kb. 30 magyar orvosnak. A tanfolyamot *dr. Hrabovszky Mihály* és *dr. Urbán István* szervezte meg az István Kórházban. Brenner kollega 40 évi olaszországi praxis után végleg visszatért és magyar állampolgárként letelepedett itthon, de váratlan és súlyos betegsége, majd halála 2015 decemberében véget vetett tartalmas pályafutásának. Az ICMART (International Council for Medical Acupuncture and Related Techniques) alelnöke volt évekig, Olaszországban az AIMAAR (Olasz Orvosi Akupunktúras Társaság) elnökeként ICMART Világkongresszust szervezett. A magyar kollegákat meghívta magához és amellet, hogy nem kért a mellette folytatott gyakorlati tanulmányokért egy fillért sem, még a napi étkezéseket is fizette. A gyakorlat 2 hétig tartott, napi 12 órán keresztül tartott Hálásan emlékezünk rá, mi, akiket vendégül látott. Visszatérve a korábbi emlékeinkhez, az 1980 évek második felére jelentősen megszorodott az illegalitásban gyógyító kollégák száma és így a *Baráti Körnek* az összejöveleteket gyakoribbá kellett tennie. Az első szimpóziumunkat 1984-ben, Hévízen tartottuk, *dr. Völgyi Szilárd reumatológus* szervezésében, ahol *Prof. dr. Tigyi József akadémikus* mondott megnyitó beszédet és felajánlotta, hogy a *Magyar Biofizikai Társaság* keretén belül alakuljon meg egy akupunktúras szekció, melynek vezetését az akkor még orvosi diplomával nem rendelkező *dr. Eöry Ajándokra*, mint titkára bízta. A Magyar Biofizikai Társaság véd ernyője alatt lehetőség nyílt külföldi és belföldi előadók meghívására. Így tartott előadásokat *dr. Bangha András* (ma már akupunktúra tanszékvezető) kollégánk Szlovákiából, prof. *dr. Pekka Pöntinen* Norvégiából, (alap és haladó akupunktúras tanfolyam vezetője) és *dr. Dravetzky Éva* Pécsről mások mellett. 1984-ben, a Kínai Kulturális Forradalom után szinte elsőként sikerült az IBUSZ szervezésében egy magyar orvos csoport számára tanulmányutat szervezni, amely a Moszkva, Irkutzk, Ulánbátor, Peking, Nanking Wuxi, Sanghaj útvonalon tapasztalatokat szerezhett a hagyományos kínai gyógyításról. Az útról *dr. Eke Károly* orvos kollégánk, a neves rádióriporter „A keleti gyógyítás útjain” címmel *dr. Bakonyi Kálmán* fotóival könyvet jelentetett meg. Az orvos kollégák akupunktúra iránti nagyfokú érdeklődését bizonyította, hogy *dr. Marton Sándor* által 1986-ban összeállított archív névsorban már 326 név szerepel.

Az akupunktúras „Symposium”-ok szervezése, rendezése folytatódott. A második 1986-ban Szegeden, *dr. Nyerges Endre*, a harmadik 1987-ban Pécsen, *dr. Rédey Tibor*, a negyedik 1988-ban Balatonfüreden *dr. Csáki László* szervezésében került lebonyolításra, egyre nagyobb létszámmal. Szegeden is elindult az orvostudományi egyetemen, az Intenzív és Aneszteziológiai Tanszéken az akupunktúras kezelések engedélyezése, mert *dr. Kertész Ágnes PhD.* egyetemi adjunktus, korábbi ismereteit egy, a kínai állam által kiírt és elnyert szakmai pályázaton Senyangban, több hónapos képzésen gyarapította, sürgette ezt. Hazaérkezvén, elnyerte a tanszéket vezető és egyben rektor *prof. Boros Mihály* támogatását, 1990-1993. *dr. Kertész Ágnes* feladatai közé tartozott az Aneszteziológiai és Intenzív Terápiás Intézet Fájdalom Ambulanciájának kialakítása és működtetése, melynek keretén belül *akupunktúrával* is kezelték a betegeket. A későbbiekben kiváló kolleganőnk szervezte meg a Szegedi Orvostudományi Egyetemen a természetgyógyászati alapképző tanfolyamokat, mint „Természetgyógyász Munkacsoport” vezető egészen 2000-ig, amikor is *prof. Lencz László* vette át tőle az akupunktúras képzést 3 évre. (2000-2003). *dr. Kertész Ágnes PhD.*, a mai napig tagja (2003-tól folyamatosan) a Pécsi Egyetem Egészségtudományi Karán működő, - az országban máig egyetlen- *Komplementer Medicina Tanszék* által szervezett vizsgabizottságnak. Az Egészségügyi Minisztérium vezetésében beállt - számunkra kedvezőbb változás- (*dr. Csehák Judit* miniszter asszony vezette a tárcát), valamint *dr. Csáki László*, *dr. Hrabovszky Mihály* (aki az akkori Munkásörtség Országos Parancsnokságának vezető főorvosa volt) és mások személyes és kiváló hivatali kapcsolataikat kihasználva sikerült elérni, hogy az akupunktúra a túrt kategóriából fokozatosan az *elismert gyógymódok* közé kerüljön. 1987-ben *dr. Hutás Imre* egészségügyi államtitkár utasítása alapján megalakult az *Akupunktúras Szakmaközi Bizottság*, melynek felügyeletét a Reumatológiai és

Fizioterápiás Szakmai Kollégium látta el. A Szakmaközi Bizottságot dr. *Predmerszky Tibor* professor vezette, titkára dr. *Nyitrai Tamás*, a Honvéd kórház reumatológus főorvosa lett.

1988-ban az OTKI (a budapesti, Szabolcs utcában működő Orvostovábbképző Intézet) Egyetemi Tanácsa javaslatára Prof. dr. *Kulka Frigyes* rektor 18 kollégának vizsga nélkül ismerte el az akupunktúrában való „jártasságát”, ami azt jelentette, hogy ők az addigi szakmai munkájuk elismeréséül vizsgakötelezettség nélkül megkapták a gyakorlati jogosítványt, mintegy „honoris causaként”. A többi, már tudással és gyakorlattal is rendelkező orvosnak újabb tanfolyam nélkül lehetett vizsgát tenni, amely a tiszti főorvosi hivatali engedély feltétele volt. Ki kell emelnünk, hogy ez az egyetemi vizsga ma is az engedély kiadásának feltétele a magyar szakorvosok számára. 1988-ban megkezdődött az akupunktúra hivatalos oktatása, postgradualis képzés formájában, az Orvostovábbképző Intézetben (jogutódjai OTE, HIETE) a dr. *Gömör Béla* professor által vezetett Reumatológiai és Fizioterápiás Tanszék keretein belül. A tanfolyamokat dr. *Nyitrai Tamás* tanfolyam vezető irányította 1998-ig, hallatlanul jól szervezetten és katonás fegyelemmel. Jellemző erre az időszakra, hogy évente többször is kellett a tanfolyamot indítani, mert túljelentkezés miatt esetenként 100-nál több orvos jelentkezett. Ez a tanfolyam 2 hét intenzív, egész napos képzést és 1 éves kötelező gyakorlatot írt elő, majd a kijelölt gyakorlati képzőhely vezetőjének véleményétől függően vizsgázhatott a szakorvos az egyetemi vizsgabizottság előtt a HIETE-n. Oktatói között szerepeltek dr. *Nyitrai Tamás*, dr. *Hrabovszky Mihály*, dr. *Pesztenlehrer István*, dr. *Urbán István*, dr. *Danis György*, dr. *Szabó András*, dr. *Dravetzky Éva*, dr. *Rédey Tibor*, dr. *Hegyi Gabriella*, Ebbe a bizottságba a későbbi MAOT egyes vezetőségi tagjai is meghívást kaptak. 1988-ban, dr. *Pesztenlehrer István* szervezésében megindult Győrött az évente ismétlődő „Akupunktúrák Hétfégék” továbbképző sorozata, amelyen ismert nemzetközi előadók adták át tudásukat 18 éven keresztül, egészen 2005-ig. Mindig színes eseményként alig vártuk, hogy tavasz legyen, mert akkor lesz győri hétfége...újabb világhírű előadóval, oktatóval. Ezek közül köszönettel hálásan emlékezve emlétsük meg a következő, a nemzetközi szakmai életben is kiváló tudásukról ismert neveket: dr. *J. Gleditsch*, dr. *E. Kitzinger*, dr. *C. Schnorrenberger*, dr. *A. Bangha*, dr. *T. Brenner*, dr. *H. Becke*, dr. *R. Umlauf*, dr. *F. Pára*, dr. *F. Beyens*, dr. *H. Nissel*, dr. *Y. Rouxville*, dr. *O. Mastallier*, dr. *A. Meng* stb., akik közül sokan tiszteletdíj kérése nélkül jöttek el hozzánk átadni tudásuk és tapasztalataik javát. Változatlanul ostromoltuk az Egészségügyi Minisztériumot Társaságunk megalapítása érdekében. Mindaddig, amíg dr. *Csehák Judit* egészségügyi miniszter asszony dr. *Csáki László* kollégánknak megadta a lehetőséget a Társaság megalapítására, a megváltozott gyülekezési rendelet alapján. Az elmúlt hetekben, emlékeink összegezésekor, dr. *Csehák Juditot* megkerestük személyesen, jelen kiadvány szerkesztése közben ismét, hogy mire emlékszik ezen engedély kapcsán. Mosolyogva említette, hogy nem volt könnyű akkoriban egy - az akadémikus orvoslás által kevésbé ismert, tudományosan a nyugati világban még nem eléggé kutatott témában - engedélyt adni, de vállalkozó szellemű és nyitott volt, ezért engedélyezte. Sőt, követve a későbbi eseményeket, ma sem bánta meg, hogy segíteni tudott az indulásban.

Prof. dr. *Gömör Béla* ma már úgy emlékszik erre az időszakra, hogy nem igazán örült neki, de nyomatékosan az ő tanszékéhez koordinálta az egészségügyi vezetés az akupunktúrák egyetemi képzés indítását. Ugyanakkor az 1998-99-es évben, éppen *Gömör Béla* professzort kérte fel a Semmelweis Egyetem egy, a Magyar Akkreditációs Bizottságnak beadandó u.n. *természetgyógyászati orvosi képzés* koordinálására. Be is gyűjtötte az anyagokat az 1997-es rendeletnek megfelelően az orvosi témákban, de nem lett a kezdeményezésből a későbbiekben sem semmi. A Magyar Akupunktúrák Orvosok Társasága 1988. február 4.-én, egy hűvös téli vasárnap Balatonfüreden, a Vitorlás Klub nagytermében alakult meg 32 alapító taggal. (Az alapítók névsora: lásd *mellékletet*) A Magyar Akupunktúrák Orvosok Társasága (MAOT) első elnökévé, (később, haláláig tiszteletbeli örökös elnökeként) dr. *Csáki Lászlót*, főtitkárává dr. *Rédey Tibort* választotta meg. Az elnökség tagjai dr. *Nyitrai Tamás*

főtitkárhelyettes, *dr. Pesztenlehrer István* alelnök, Petresicsné pénzügyi vezető, *dr. Szabó András*, *dr. Bank József* tagok lettek. *dr. Szabó András* belgyógyász kiválóan képzetten, kritikus szemlélettel évtizedekig volt vezetőségi tagja, alelnöke is a MAOT-nak. Sok konferencián osztotta meg érveit és véleményét a hallgatósággal, a jelenlegi tanfolyamokon is aktív előadóként üdvözölhetjük. A tagság és a vezetőség elhatározta, hogy bizonyos időközönként egy szakmai lapot ad ki. *dr. Marton Sándor* a MAOT így megalapított, tudományos lapjának az „AKUPUNKTÚRA”-nak a főszerkesztője lett. A lap 1989-1992-ig évi 4 alkalommal jelent meg a következő szerkesztők irányítása alatt *dr. Völgyi Szilárd reumatológus*, *dr. Nyitrai Tamás reumatológus*, *dr. Urbán István belgyógyász*. Az elnökség elhatározása és a tagság igénye alapján évente rendeztünk tudományos kongresszust, esetenként nemzetközi –főleg német, cseh és szlovák résztvevőkkel, akiknél a tevékenység legalizálása hamarabb és gördülékenyebben zajlott le. Közben 1998-ban arról is szó esett, hogy a képzésre egyre nagyobb számmal jelentkező orvosok miatt az akupunktúra megérdemelné a szakvizsgai szintre hozást. Már-már elérhető közelségbe került a téma prof. Kulka Frigyes dékánnál, amikor is az Európai Unióhoz történő csatlakozás előfeltételei között az akkori 70 körüli szakvizsga szám csökkentése volt a kötelező irányzat. Így- bár majdnem, - de mégsem vált szakvizsgává az orvosi akupunktúra Magyarországon. Ugyanakkor szakorvosoknak egyedül az egyetemi záróvizsgával - és jelenleg is csak azzal - elérhető az ÁNTSZ által adott engedély, ami mégiscsak az oktatásunk elismerése volt. Párhuzamosan a korábban említett eseményekkel, *dr. Eőry Ajándok*, a biológiai tudományok kandidátusa meghívására érkeztek Magyarországra kínai professzorok az akupunktúra megismertetésére, sőt betegek fogadására illetve gyógyítása céljából 1989-ben. Nevezett egy alapítványt hívott életre „Egészség-Biztonság” néven.

Tevékenységét a Magyar Tudományos Akadémia (MTA) is támogatta. *Zhang Jin Bing*, az elismert heilonqiangi egyetem professzora pl. túmanipulációs, majd puzusdiagnosztikai kurzusokat tartott. Ebből a csapatból többen is itt maradtak menedékjogot kérve, majd 17-en kaptak a későbbiekben a Népjóléti Minisztériumtól szupervízió melletti egyedi működési engedélyt. Ugyanakkor ezzel szinte egy időben, 1988-ban megalakult Budapesten az *Akupunktúra-Rehabilitáció Alapítvány* is (alapító: *dr. Hegyi Gabriella MD. PhD.*), amely non-profit intézményként, állami támogatás nélkül, az *akupunktúra tanítását, gyakorlását és művelését* tette feladatává, amely célhoz csatlakozott a mozgássérült gyermekek és a stroke utáni maradványtünettel élő felnőttek rehabilitációja akupunktúra segítségével. Egy budapesti székhelyű intézet (*Yamamoto Rehabilitáció Intézet*) keretein belül - melyet a MALEV támogatott egy ideig jelentősen - kezdődött el ez a munka. Itt kell megemlíteni, hogy Toshikatsu Yamamotoprofesszor, a japán Miyazakiban működő eredeti Yamamoto Intézet mellett ennek az intézetnek adta a nevét egyedül a világon, bár máshol is szerették volna ezt kérni, pl. Németországban. Az intézet megnyitóján személyesen vett részt, és elindult, az előbb általa vezetett, majd a későbbiekben *dr. Hegyi Gabriella* által tartott kurzusok oktatása. Oka az volt, hogy az alapító Japánban többször is járt a professzor Yamamoto Intézetében ösztöndíjasként, ahol elsajátította elsőként Európában azt a speciális módszert, amit ma szerte a világon ismernek és alkalmaznak. Amely mára ismertté vált az orvosi szakma egyéb területein dolgozók között is. Ezen intézet 1988-tól aktívan részt vett és vesz részt a mai napig is a magyar orvosok, szakorvosok akupunktúrás szakképzésében, mint egyetemi gyakorlati oktatóhely, illetve a reumatológiai járóbeteg ellátásban OEP finanszírozással is. Jelenleg hivatalosan a Pécsi Egyetem Egészségtudományi Karának budapesti oktatóhelyeként is működik, mivel a Magyarországon érvényes 11/97 NM rendelet, valamint a 40/97 Korm. R. alapján csak szakorvosok kaphatnak engedélyt az akupunktúra művelésére előzetes, orvosi egyetemen letett jártassági vizsga sikeressége és az OTH (Országos Tisztviselői Hivatal) engedélye alapján. Egy másik, messziről hazatért magyarról is szeretnénk megemlékezni. 1991-ben Magyarországra települt vissza *Paul Völgyesi* Kanadából, (a Kanadai Hiteles Akupunkturisták Társaságának titkára volt ott) ahol a francia iskola szerint oktatják és művelik a TCM-et. Az

akupunktúrát próbálta elhelyezni az egyetemes világképbe és a természettudományokba, kutató, kísérletező, megújító tevékenysége mindannyiunk előtt elismerést váltott ki. Miután felfogása, oktatási stílusa és nagyfokú szakmai jártassága impozáns volt, kértük, hogy oktasson itthon is. Így egy privát oktatói iskolát nyitott, amely oktatása 3 évet vett igénybe. Szinte mindenki, a mai idősebb, tapasztaltabb akupunktúrák közül ennek az iskolának a hallgatója volt. Sajnos, korai váratlan halála (2011) miatt ez az oktatási forma nem folytatódott. Emlékét szeretettel és kegyelettel őrizzük mindannyian. Az oktatás és képzések, továbbképzések helyzete: két évente, mintegy 80-100 magyar szakorvos kezd el tanulmányait 2003 óta a HKO/TCM kurzuson, amely a Pécsi Egyetemhez került. A tanfolyam 1700 órás, 370 kontaktórás oktatás és 160 órás gyakorlati képzés formájában ismerteti meg a hallgatót a TCM rejtelmeivel. A végzett orvosoknak a későbbiekben is szakmai továbbképzéseket kínál a MAOT, illetve a PTE ETK Komplementer Medicina Tanszéke, illetve a TCM Konfuciusz Intézete, amelyek akkreditált tanfolyamokként szinten tartják ismereteiket, vagy újabbakkal gazdagítják azokat. (szervezők: dr. Saáry Kornélia, prof. dr. habil. Hegyi Gabriella PhD.) 1994-ben a MOTESZ (Magyar Orvostudományi Egyesületek Szövetsége) tagja lett a MAOT. Mai napig is emlékezetes marad számunkra, akik jelen voltunk, az a kemény, többórás harc, amelynek során a Társaság elnökének (dr. Pesztenleherer István) hosszan kellett bizonyítani az ott lévő orvostudományi tagtársaságok elnökei számára, hogy ismereteink nem sarlatánságok, hanem tudományos megalapozottsággal bírnak, megérdemelve a felvételt. Térjünk át a kínai kapcsolataink fejlődésére és kezdetére. 2002 óta a kínai kormánnyal megkötött bilaterális kormányközi kapcsolatok indulásával a MAOT és az *Akupunktúra-Rehabilitáció Alapítvány* társ kapcsolatba került a Tanghsani Hebei United University-vel. Ennek keretében oktatók cseréje, a Kínában eltöltendő szakmai gyakorlatok, majd gyógynövény kutatási projektek indultak.

2006 óta pedig évente szerveztünk Kínai - Magyar Orvostudományi Fórumokat, -váltakozó kínai illetve magyar helyszínnel - amely szakmai fórumok tudományos előadási anyagai rendszeresen megjelentek Kínában. 2007 és 2008-ban Kína Európában megrendezte a TCM Globalizációja című konferenciáit (Royal Society, London, majd Róma, Olaszország), amely rendezvényeken meghívott előadóként prezentálta a sikeres szakmai projektjét az alapítvány. Hazai sikerként könyvelhető el az akupunktúra vonatkozásában az, hogy a kínai Science and Technology Ministry Pekingben megtartott tanácskozásán az alapítvány elnökét választotta meg (prof. dr. Hegyi Gabriella PhD.) a világon összesen 40 szakembert tömörítő *"International Preparatory Committee of TCM"* egyedüli európai tagjának. A Hagyományos Kínai Orvoslás újabb hazai sikere volt, hogy a ZMNE (Zrinyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem) doktori iskolája 2 olyan témát is engedélyezett 2010-ben, amelyben ezen tudományág lehetőségei kutathatók lettek a katonai állomány extrém megterhelésnek kitett egyedei állóképességének emelésében. Hazai akupunktúrák szakemberként vett részt meghívás alapján az Európai Unió által elfogadott "CAMbrella" projektben is a MAOT elnöke, (dr. Hegyi Gabriella PhD.) amely a további kutatási irányokat és támogatást hivatott összefoglalni az EU számára. (www.cambrella.eu) A három éves projekt összefoglaló eredményeit sokan idézik ma is szakmai lapokban a világban. 2011 májusa óta a NEFMI (szakminisztérium), majd EMMI Egészségügyi államtitkársága *Komplementer Medicina Szakmai Kollégiumi Tagozatot* alapított, amelyben a Hagyományos Kínai Orvoslás szakemberei is helyet kaptak, ezzel is erősítve annak elismertségét és a szabályozására tett kísérleteket is bátorította. A tagozat vezetője prof. dr. Hegyi Gabriella PhD, tagja dr. Saáry Kornélia lett a MAOT-ból. A Tagozat mellett működő 10 tagú Komplementer Medicina Tanácsadó Testület elnöke dr. Pesztenleherer István c. egyetemi docens lett a Tagozat elnökének javaslatára 2016-ig. Tevékenységünkkel megpróbálták az ágazat rendezését, szabályozottságának szintjét tovább emelni, rendeletmódosításokat dolgoztak ki a velük együtt működő 10 tagú Szakmai Kollégiumi Tanáccsal. Sajnos, nem érte el a kormányzati érdeklődés küszöbét az 5 éves munkájuk és nem történt szigorítás, sem változtatás az immáron 18 éves rendeletben az újabb, kinevezett Szakmai

Kollégiumi Tagozat pedig teljesen működésképtelenné vált. A NATO RTO 195 CAM programja is foglalkozott az akupunktúra alkalmazásának lehetőségeivel a katonai és civil egészségügyi ellátásban, amely 3 éves kutatási munkában magyar meghívott szakember (2012-2015. Prof. *dr. Hegyi Gabriella PhD.*) is dolgozott. Az eredménye a „Medical Acupuncture” c. amerikai szakmai lapban (2016) is megjelent, hozzáférhetővé téve a nem katonai érdeklődőknek is a témát. A kizárólag orvosokat, illetve orvosi társaságokat tömörítő szakmai világszövetség, az ICMART (International Council for Medical Acupuncture and Related Techniques, Brüsszel, www.icmart.org) is felvette tagtársaságai sorába a MAOT társaságát, 1990-ben Rómában. A MAOT képviselője *dr. Hegyi Gabriella* lett, aki 1989-óta delegátusként is képviselte a MAOT-ot minden ICMART Kongresszuson és Szimpóziumon, minden nemzetközi konferencián előadott. 1992-ben 1. díjat kapott munkájáért és előadásáért a Münchenben megrendezett ICMART Szimpóziumon. 1990-ben a NÉPJÓLÉTI KÖZLÖNYBEN megjelent az akupunktúra alkalmazásának MÓDSZERTANI LEVELE. (NÉPJÓLÉTI KÖZLÖNY - 1991 SZEPT.3. – „Az akupunktúra gyakorlásának engedélyeztetése az ÁLLAMI NÉPEGÉSZSÉGÜGYI SZOLGÁLAT által”) . Ezen módszertani levél foglalta össze első alkalommal a szakorvosok által alkalmazandó eljárás szakmai irányelveit. Készítője *dr. Nyitrai Tamás* volt. 1992-ben újabb vezetőség választó kongresszust szervezett a MAOT, melyen *dr. Pesztenleher Istvánt* elnöknek (12 évig, 3 választási időszakban volt aktív és megbecsült elnöke a társaságnak, ma elnöki tanácsadóként segíti a társaság munkáját), *dr. Rédey Tibort* főtitkárnak, (aki ezt a funkciót korai haláláig aktívan és nagy munkabírással, energikusan töltötte be), *dr. Szabó András*t és *dr. Nyitrai Tamás*t alelnöknek választották meg. 1992-ben Társaságunk Budapesten rendezte meg az ICMART VI. Világkongresszusát, nagy sikerrel, amelyről még hosszú évekig emlékeztek meg a külföldi kollegák, jó szakmai és szervezési hírünket továbbvive a világban. A kongresszuson *dr. Pesztenleher Istvánt* az ICMART alelnökének választották, sőt később az ICMART elnöke is volt 2 évig, nagy büszkeségünkre. Ezen Világ- kongresszus szervezésében *dr. Hegyi Gabriella*, *dr. Nyitrai Tamás*, *dr. Bodor Géza*, *dr. Rédey Tibor* vállaltak oroszlanrészt. Időközben világszerte - így hazánkban is - egyre kiterjedtebb mértékben és más országokból, főleg Németországból hazatért orvosok és nem orvosok révén terjedt a „természetgyógyászat” néven ismert vegyes, sokszor hamis tanokon alapuló new-age mozgalom. Ebben a káoszban próbált rendet teremteni a maga módján európai viszonylatban is mérvadó, de sok tekintetben elégtelen, mára pedig teljesen elavult (11/1997 Nm.r., 40/97 korm. Rend.) miniszteri és kormányrendelet. A *természetgyógyászat, mint fogalom, az egészségügy részévé vált, alkalmazói egészségügyi dolgozókká vált.* Az akkori ellenőrzése szigorúnak mondható volt, amely az idők folyamán egyre jobban fellazult. Napjainkban már az is kap működési engedélyt, aki nem is rendelkezik egészségügyi alapképzettséggel, sajnos. A szakmai felügyelet viszont teljesen elsikkadt, nem csoda, ha az ellenzők és a szkeptikusok egyre élesebben támadják - sokszor indokoltan - ezt az ágazatot. Mi is történt valójában? Túl nagy teret kaptak az önjelölt gyógyítók, nemegyszer komoly anyagi és szakmai károkat is okozva a betegeknek, erkölcsi károkat okozva a szakmának. Az orvosi és nem orvosi diplomával végezhető u.n. “természetgyógyászati beavatkozásokhoz” került az *akupunktúra* is, kizárólagosan orvosi diplomával végezhetőként, de az akupresszúra és egy izgalmas és érdekes ága, a detoxikáló fül akupunktúra viszont középfokú végzettségűeknek is megengedett lett. Ez a gyakorlat vezetett évek, illetve másfél évtized alatt oda, hogy nem orvosok illegálisan szúrtak és szúrnak, nemcsak alkohol elvonási tüneteket kezelnek (amire az egész NADA alapult), hanem szinte minden betegséget “gyógyítanak”, de sajnos, főleg szakmai kontroll nélkül. E folyamat egyik első mozzanata volt 1999-ben az illetékes eü. államtitkár és az Országos Tisztviselők Főorvos érthetetlen, törvénysértő, szakmailag indokolatlan és rosszindulatú döntése, amellyel a MAOT vezetőségét újbóli vizsgára kényszerítette, mondván: akiket ezek az orvosok levizsgáztattak, azok tudják, amit kell, de maguk, a vizsgáztatók vizsgázzanak csak le egyik társuknál, akinek szintén ők adták korábban a vizsgabizonyítványt. (prof. dr.Lencz László szegedi emeritus professzorhoz ment az egész MAOT

vezetőség és oktatói kara, újra levizsgázni, aki a MAOT-tól kapta szakmai jogosítványát). Később Lencz prof. lett a Miniszter által kinevezett u.n. "Természetgyógyászati Tanácsadó testület" elnöke, titkára *dr. Hegyi Gabriella PhD* évekig, tagjai között voltak más területről szakemberek, *dr. Ormos Gábor*, *Sárai Gábor*, *prof. dr. Bodó Miklós*. Igyekezett ez a testület a szakterületet újabb szabályozását elérni, de hasztalan volt erőfeszítésük. A 11/97 NM, és a 40/97 Korm R. megjelenése után az orvosi egyetemek megdöbbenve értesültek arról, hogy az orvosoknak tartandó tanfolyamok és az azokat követő vizsga szervezése lenne a soron következő újabb feladatuk. A Rektori Konferenciához fordultak, majd a Magyar Tudományos Akadémia Orvosi Bizottságát és az Egészségügyi Minisztériumban az ETT-t is felkérték véleményadás miatt. Kérdésük az volt, hogy melyek azon ágak a rendeletben, amelyek tudományosan is elfogadhatók, oktathatók felsőfokú egészségügyi oktatói intézményekben? A nem orvosi diplomások, érettségivel rendelkező természetgyógyászok képzését és vizsgáztatását az ETI (Egészségügyi Továbbképző Intézet) kapta meg és végzi a mai napig, úgy hogy máig több, mint 25.000-en tettek sikeres vizsgát valamelyik ágból. A MTA először 1998-ban, majd később 2003-ban és ismételten 2008-ban úgy foglalt állást, hogy több csoportra osztotta a 23 ágat. Kissé túlzottnak éreztük sokan, hogy ennyi tevékenységet jelölt meg a törvényhozó, de ebből 12 nem tartozott az orvosi diplomával rendelkező szakemberek által művelhetőhöz, hanem az egészségügyi dolgozók kompetenciája lett és így az ETI-hez (Egészségügyi Továbbképző Intézet) tartozó lett. A rendelet megjelenése után az egészségügyi miniszter egy szakmai munkacsoportot hozott létre, Szakmai Tanácsadó Testület néven, amelybe egyetemi tanárok mellett (vezetője akkor Debrecenből *prof. Molnár Péter* lett) a MAOT alelnöke (*dr. Hegyi Gabriella*) is kinevezést kapott. Mind a 23 szakágban ez a Testület jelölte ki a minisztériumi főosztályvezetővel (*dr. Mész Irén Irisz*) az u.n. "honoris causá"-kat, akiknek feladata volt a képzések megszervezése, a munkaanyagok összeállítása és integrálása.

Az első csoportba azon tevékenységek tartoztak, amelyek kétség nélkül igazoltak és megfelelnek a tudományos feltételeknek: akupunktúra, neuráalterápia, manuális medicina. A második csoportba, annak is az A. pontjába sorolták azon tevékenységeket, amelyek nemcsak orvosi, hanem más természettudományos, szociológiai, szakmatörténeti háttérrel is rendelkeznek, további kutatásuk és igazolásukhoz még adatok hiányoznak: ilyen volt a homeopátia, az Ayurveda orvoslás, a tibeti medicina. B. pontba sorolt lett a biológiai fogorvoslás, a böjtkúrák, antropozófus medicina, biorezonancia. A harmadik csoportba került a "műszeres diagnosztikai módszerek a természetgyógyászatban", amelyet később el is törölt a szakminisztérium, véleményünk szerint helyesen. Bár az orvos-egyetemeknek nemigen tetszett a feladat, de elkezdték a tanfolyamok szervezését azon kollegákkal, akik addig is adott szakmában oktattak, illetve az egészségügyi miniszter által kinevezett "honoris causák" lettek, adott természetgyógyászati témában. A Pécsi Egyetem Orvosi Karán is szerveztek 2 alkalommal vizsgát 1999, 2000-ben *dr. Karácsony Ferenc* vezetésével, a már korábban végzett orvosok részére neuráalterápiából, böjtkúrákból a honoris causák bevonásával, de ez csak egyedi vizsgalehetőség volt. 2000-ben volt először és utoljára a rendelet megjelenése óta szakmai vizsga a HIETE-n, az addigi akupunktúrán kívül neuráalterápiából és manuális medicinából valamint homeopátiából - amely egyetem később beolvadt a Semmelweis Egyetembe. Az 1997-es természetgyógyászati rendeletnek megfelelően az orvosi diplomások által művelhető ágakból a vizsga olyan egyetemi tanárokból álló vizsgabizottságok előtt zajlott le, ahol maguk a bizottsági tagok nem gyakoroltak egyetlen, a rendeletekben megnevezett természetgyógyászati szakmát sem! Emlékezetes maradt a homeopata orvosok vizsgáján az, hogy valakit, aki az írásbeli tesztjét jól megoldotta, azért buktatott meg a Családorvosi Tanszék akkori professzora, mert nem tudta Semmelweis Ignác születési dátumát.(?!). Utána a négy orvosi egyetem felosztotta maga között, melyik mit vállal, és így visszatérve az akupunktúrához - ez az ág Szegedre került, *prof. dr. Lencz László* anaesthesiológushoz. Lencz prof. sajátos oktatási formát vezetett be,

hétvégi elrendezésben, főleg családorvosoknak és egy évre tette az akupunktúras képzés idejét. Ez a képzés 2003-ig tartott, majd elkerült a Pécsi Egyetem Általános Orvosi Karára. 1997-98-ban 17 kínai diplomás "orvos" kapta meg az egyedi miniszteri engedélyt, hogy orvosi felügyelet mellett praktizálhasson Magyarországon. Ez a szám későbbiekben emelkedett illegálisan, de több engedélyt nem adott ki a minisztérium. Több kínai a gyermekét, aki az egyetemet itt végezte már, elküldte tanulni az egyetemi akupunktúras tanfolyamra. A későbbi években, a kínai kormány sokszor szóba hozta a kínai TCM/HKO diplomák elismerésének igényét, amely 2015-ig váratott magára. Akkor azonban megszületett az a magyar kormányrendelet, amely alapján bizonyos kínai egyetemek diplomája, kérelemmel elfogadhatóvá vált, amennyiben a kérelmező 5 éves képzésen vett részt – tehát Kínán kívül nem orvos (a diplomák nemzetközi ekvivalenciája alapján), valamint 5 éves szakmai kínai orvosi gyakorlatot igazol, és büntetlen előéletű. Ez szabaddá tette a folyamatot, aminek az orvosi szakma nem egyértelműen örült, hiszen több rendbeli kifogásait, érveit nem hallgatták meg. Egyeztetések folytak a 4 egyetemmel, de a mai napig sincs végrehajtási utasítása ennek a rendeletnek. A PTE véleménye (tanszékvezetői delegáltja volt prof. dr. Hegyi Gabriella PhD.) szerint fontos a magyar nyelv legalább középfokú ismerete a betegkommunikáció és az intimitás miatt, - tolmács részvétele nem megengedett egy gyógyítói folyamatban. Szükségesnek tartjuk továbbá a kötelező és folyamatos továbbképzést (mint minden egészségügyi dolgozónak, aki a rendszerben van), valamint az orvosi elsősegély és alapvető oxológiai ismeretek megkövetelését, a magyar gyógyszeres ismeretek elsajátítását. Ugyanis a magyar betegek gyógyszerei mellé gyógynövényes terápiát is ad minden esetben a "kínai gyógyász", aminek interakcióit nem ismeri!

Kérdőjeles lett az elnevezésük is, hiszen ha nem orvosok és nem is hirdethetik magukat orvosként - a rendelet szerint - , akkor miként nevezzük őket? Végezetül, miután minden Magyarországon dolgozó orvos és nem orvos egészségügyi dolgozónak kötelező a kamarai tagság, melyik kamara tagjai lesznek ők? Ezen igen fontos szakmai kérdések és problémák jelenleg sem megoldottak és mondhatjuk, hogy nem teszik egyöntetűen elfogadhatóvá hiányosságai miatt ezen törvényt. A kínai gyógyítók mind megkapták engedélyeiket, (akik kérvényezték azt), sőt ismerünk olyat is, aki nem is orvosi, hanem műszaki egyetemi végzettséggel, 3 éves gyakorlattal önálló gyógyítási jogosítványt kapott és magyar betegeket kezel. A kínai diploma és akupunktúras jogosítvány automatikus, nyelvi és tartalmi ellenőrzés nélküli elfogadása tovább fokozta a káoszt (ezek a gyógyítók többnyire a magyar nyelvet sem ismerik kellően, nem tudnak kommunikálni, orvosi alapképzettségük sokszor gyenge, hiányos), ráadásul felborult a törvény előtti egyenlőség egyetemes, kötelező alapelve is: Ugyanis a MAOT oktatóinak részvételével továbbra is tartotta és jelenleg is tartja az alapelveket: tanfolyamra csak érvényes diplomával és valamilyen gyakorlati-gyógyító szakterület szakvizsgájával jelentkezhet a jelölt. Jelenleg- 2003 óta - két éves, igen alapos elméleti és gyakorlati képzésen vesz részt a hallgatónk, majd kellő szigorú egyetemi elméleti és gyakorlati vizsga után kapja meg a szakmai jogosítványt, amely hivatalos engedélyének feltétele. 2003 óta a Pécsi Egyetem fogadta be az immár posztgraduális tanfolyamot, amely az engedélyezés alapfeltétele! 2004 óta a PTE Általános Orvosi Kará-n, 2010 óta a PTE Egészségtudományi Kará-n történik a vizsga egyetemi tanárokból álló vizsgabizottság előtt. Minden hallgató indexet kap, elméleti és gyakorlati képzésen vesz részt, illetve megszerveztük a kínai szakmai gyakorlati út lehetőségét.. Legutóbb 28 magyar orvos vehetett részt a 7. Sino-Magyar Orvosi Fórumon Tangshanban, amit elméleti és gyakorlati képzés követett több kínai kórházban. Említsük meg az évek során komoly szintre fejlesztett kínai kapcsolatainkat. 2003-ban, a Nemzeti Kutatási és Fejlesztési Hivatal pályázatot Írt ki kínai-magyar kapcsolatépítés céljából. A kínai nagykövetség jelezte a MAOT felé, hogy a Hebei provinciában levő Tangshani Egyetem szeretne kapcsolatot velünk, örömmel pályáztunk hát immáron közösen. Először kapcsolatépítésre, később komolyabb projektekre is kaptunk lehetőséget a partner egyetemmel. Közös munkáink eredménye eddig 6 bilaterális kínai-magyar pályázat, amely a diabetes mellitus, a kínai herbal medicina

onkológiai alkalmazása, a mozgásszervi betegségek kezelése és a rehabilitáció témakörében elfogadott lett. Eredménye *hét kínai-magyar orvosi konferencia* megszervezése váltakozó magyar és kínai helyszínnel 2003-2015 között, szakmai gyakorlatok szervezése a magyar kollegáknak Tangshanban, illetve közös szakmai anyagok publikálása, tankönyvek írása volt. (projektvezető *dr. Hegyi Gabriella PhD.* magyar részről). Ennek keretében több közös tankönyv és tudományos cikkünk jelent meg szaklapokban az évek folyamán. 2012-ben felmerült egy közös Konfuciusz Intézet megalapításának gondolata is, ami már egy újabb fejezete a magyar akupunktúra történetének. Közben több kínai szakmai konferencián is részt vettünk közösen. 2008-ban Pekingben a Science and Technology Ministry megalapította az International Preparatory Committee for TCM munkacsoportot, amelybe *dr. Hegyi Gabriella MAOT* elnök egyetlen európai tag lett, olyan rangos kutatókkal, mint pl *D. Eisenberg* a Harvardról.

2007-ban a Pécsi Egyetem Általános Orvosi Karának Igazságügyi Orvostani Intézetének vezetője, *dr. Huszár András* prof. kezdeményezte az akkori dékánál, *prof. dr. Németh Péternél*, egy Komplementer Medicina Tanszék felállítását. Az egyetemi kari tanács ezt elfogadva, megalakult a 4 orvosi egyetem közül elsőként a Tanszék, vezetője *dr. Hegyi Gabriella PhD.* lett, tagjai tanársegédként *dr. Csütörtöki Krisztina*, *dr. Szalkai Iván*, *dr. Pfeiffenröth Anna*, *dr. Kertész Ágnes PhD* lettek, mindannyian a MAOT tagjai, valamint *Bakos Eleonóra* (aki a MAOT iroda vezetését is lelkiismeretesen és kiválóan ellátja immár 12 éve, koordinálva a tanfolyamok adminisztratív feladatait is). 2010-ben ez a Tanszék átkerült az Egészségtudományi Karra. *dr. Betlehem József* dékán bizalommal befogadta a *Dietetikai és Komplementer Medicina* néven továbbműködő tanszéket. Ez a tanszék az egyetemi hallgatói curriculumba beépülve, szabadon választható kreditpontos kurzusokat vezetve próbálja az integratív orvosi szemléletet meghonosítani a hallgatók körében, nemcsak magyar, hanem angol nyelvű diákok részére is mindkét kar hallgatói számára. Ugyanakkor a képzési központokban (Szombathely, Zalaegerszeg, Kaposvár) is kreditpontos kurzusokat ad, nagy érdeklődés mellett. 2005-ben változott a MAOT vezetősége, *dr. Hegyi Gabriella PhD.* lett a MAOT megválasztott újabb elnöke, és több fiatal kollegát is sikerült megnyerni a vezetőségben folytatandó szakmai munkára. A vezetőség tagjai: *dr. Bodor Géza*, *dr. Görbedi László*, *dr. Hamvas Szilárd*, *dr. Hegyi Gabriella PhD*, *dr. Kárpáti István*, *dr. Kő István*, *dr. Pesztenlehrer István*, *dr. Porga Cecília* *dr. Saáry Kornélia*, *dr. Várkonyi Ákos* lettek. A szekció vezetők *dr. Csiszár Róbert*, *dr. Szántó István*, *dr. Szöllősi Róza*, vezetőségi pótagok *dr. Schéder Ákos*. Tiszteletbeli elnökünk *dr. Csáki László* maradt haláláig. 2010-ben, váratlanul és fájdalmasan korán elvesztettük *dr. Bodor Géza* főtitkárunkat, aki addig több évtizeden keresztül aktívan, energikusan és ambíciókkal teli dolgozott a Társaságért. Miután két választás között távozott, így átmenetileg *dr. Joós Károly* került a helyére, aki tisztességesen ellátta a tisztelet fiatal kora ellenére és relatíve rövid tapasztalata mellett is.

A következő tisztújító közgyűlésen *dr. Csiszár Róbert fogorvos* kollega került a főtitkári tisztségbe a szavazás után, aki évtizedeken keresztül addig is és azután is töretlen lelkesedéssel és szakmai hozzáértéssel dolgozik a tagság és a szervezet érdekeiért. Ő a Biológiai fogorvoslás "honoris causá"-ja kinevezést kapta meg 1998-ban az egészségügyi minisztertől, és a MAOT oralakupunktúrás szekcióját vezeti. A MAOT, tagjainak elismeréseként díjat alapított még az alakulása utáni években. A díj, egy művészi kivitelű bronzplakett, amely *dr. Laner Antalt* ábrázolja. A Laner Emlékbizottság (elnöke: *dr. Pesztenlehrer István* c. egyetemi docens és tagjai, *dr. Porga Cecilia*, *dr. Kő István*) bírálja el a díjazottakat és a MAOT Kongresszuson adjuk át, de nem minden évben. Az eddigi díjazottak névsora, akik áldozatos munkájukért, a magyar akupunktúrás szakmai élet fellendítéséért, emberi magatartásukért, illetve kiemelkedő oktatói munkájukért érdemelték meg, a mellékletben található. 2011-ben a MAOT közgyűlés által megválasztott tagok a következők voltak: *dr. Csütörtöki Krisztina*, *dr. Hamvas Szilárd*, *dr. Joós Károly*, *dr. Kárpáti István*, *dr. Kő István*, *dr. Pesztenlehrer István*, *dr. Porga Cecília*, *dr. Saáry Kornélia*, *dr. Szalkai Iván*. +szekcióvezetők: *dr. Várkonyi Ákos*, *dr. Csiszár*

Róbert, dr. Hegyi Gabriella PhD., dr. Szöllősi Róza, +vezetőségi póttagok: dr. Radnai Andrea, dr. Medgyesi Eugénia. Az elnökséget a vezetőség választotta meg, amely alapján dr. Hegyi Gabriella elnök, dr. Várkonyi Ákos alelnök, dr. Csiszár Róbert főtitkár lett.

Vezetőség MAOT 2015-2017
dr.Csütörtöki Krisztina
dr.Hamvas Szilárd
dr.Joós Károly
dr.Kertész Ágnes PhD.
dr.Máté Ágnes
dr.Medgyesi Eugénia
dr.Pesztlenlehrer István +
dr.Porga Cecília
dr.Saáry Kornélia
dr.Szalkai Iván
+szekció vezetők
dr.Csiszár Róbert
Prof. dr.habil. Hegyi Gabriella PhD.
dr.Szöllősi Róza
+póttag
dr.Kusper Zsuzsa

2014-ben és 2015-ben megbecsült és a MAOT-ért sokat tevő, mindenki által tisztelt, nagy tudású kollegákat veszítettünk el, dr. Nyitrai Tamást és dr. Várkonyi Ákost. Tapasztalataik átadása, bölcs tanácsaik nagyon hiányoznak... Változtatnunk kellett így a vezetőség összetételén és megbízott alelnökök a következő 2017-ben esedékes választásokig: dr. Máté Ágnes, dr. Saáry Kornélia lettek, Főtitkár: dr. Csiszár Róbert, Elnöki tanácsadó: dr. Pesztenlehrer István c. egyetemi docens lett, a vezetőség választása alapján. A póttagok közül dr. Medgyesi Eugénia a vezetőség tagja lett.

Társaságunk tagjai szakmai munkásságuk elismeréséül, alábbi társadalmi elismeréseket kapták- a teljesség igénye nélkül: 2007. "Pro sanitate" a NM által adományozott kitüntetés: dr. Hegyi Gabriella PhD. 2008. "Budapest Kispest Díszpolgári" címe: dr. Hegyi Gabriella PhD. tanszékvezető 2010. "

A Magyar Köztársasági Érdemrend Lovagkeresztje", dr. Pesztenlehrer István c. egyetemi docens dr. Csiszár Róbert korábban alapított egy újabb rangos szakmai díjat, "A Komplementer orvoslásért" néven, amelyet 2015 óta a MAOT és a PTE TCM Konfuciusz Intézete közösen ítél oda arra érdemes kollegáinknak. Első díjazottja prof. dr. Hegyi Gabriella volt 2015-ben. A kínai kormány évekként elhatározta, hogy körülbelül 1000 Konfuciusz Intézetet alapít, szerte a világon azzal a céllal, hogy megismerjék távol Kínától is az ország nyelvét, kultúráját, értékeit, életét. Nagyon szigorú követelményrendszernek kell megfelelni a pályázóknak, csak kínai egyetem és társegyetem között jöhet létre ez a kapcsolat, amelyben a kínai állam is komoly összegű finanszírozást vállal, de szigorú elszámolást is kér. Oktatókat, segítőköt küld az országokba. 2014-től a partneregyetemünk, a Hebei United University - pályázott, minden feltételnek megfeleltünk és így 2015-ben megnyílt a Pécsi Egyetem Egészségtudományi Karán a TCM Konfuciusz Intézet.

Miért TCM a neve ennek az Intézetnek? A válasz: Magyarországon már 3 egyetemen létesült addig ilyen intézet, amelyek feladata elsősorban a nyelv és a kultúra megismertetése, ugyanakkor kihasználva a TCM/HKO oktatási történetének egyedüliségét a PTE-n, valamint azt a tényt, hogy ilyen

nem létezik több Európában, javasoltuk, hogy a fő profilunk a TCM/HKO oktatása, kutatása legyen. Ezt elfogadta a kínai Hanban központ is, amely irányítja a világ összes ilyen intézményét és az ünnepélyes megnyitóra 2015 március 28-án került sor. Két nyelvtanár és egy TCM szakember segítette eddig a munkánkat, amely létszám folyamatosan bővül napjainkig. A TCM Konfuciusz Intézet jelentőségét az adja, hogy a világon mindössze 7 ilyen intézmény létezik, a legközelebbi Angliában, illetve Singapurban, Malayziában, Ausztráliában. Miután az alapításban és a kínai szakmai kapcsolatok kiépítésében jelentős szerepet játszott a MAOT 14 év alatt, így a TCM Konfuciusz Intézet stratégiai, szakmai vezetője prof. dr. *Hegyí Gabriella alapító* lett, magyar igazgatója doc. dr. *Betlehem József*, a PTE ETK Dékánja, kínai igazgatója dr. *Mao Hong* prof.

Közben a MAOT bővítette szakmai profilját más, nemzetközi társaságokéhoz hasonlóan, és több szekciót alapított. Így került kialakításra a *Fitoterápiás, a Neuráalterápiás, Oralakupunktúrás szekció*. A szekciók vezetői a következő kollegák lettek: dr. *Csiszár Róbert (oralakupunktúra)*, dr. *Szöllősi Róza (fitoterápia)*, dr. *Hegyí Gabriella (akupunktúra, neuráalterápia)* Nemzetközi kapcsolataink ápolása is folyamatos, a szomszéd országokkal pl. az osztrák, cseh, szlovák, román, török, görög tagtársaságokkal. Szívesen utazunk meghívásuk alapján hozzájuk szakmai workshopokat tartani, meghívunk minket rendszeresen konferenciáikra, előadóként, workshop adóként is..A MAOT 2013 óta tagja az *Európai Integratív Medicina Társaságnak (ECIM)*, amelynek Münchenben, a Charitee Egyetem ad otthont, dr. Harald Wallach prof. vezetésével. Ez a társaság nemzetközi kongresszusokat is szervez, a 2016-os szervezési jogát versenyben a MAOT nyerte el a PTE ETK TCM Konfuciusz Intézetével együtt. Készülünk a szeptemberi nagy eseményre, aminek jelentőségét mutatja az is, hogy Indiától Amerikáig, Japántól Ausztráliáig sok kollega jön előadni, több, mint 166 előadásból, több workshopból és 65 poszterből választhat a hallgatóság. A Pécsi Egyetem elismeri a Komplementer Medicina Tanszék és a TCM Konfuciusz Intézet munkáját, mert 2011 óta -- az egészségtudományi karok közül az egyetlen

- Doktori Iskolában 3 önálló témát vezetve jelenleg 14 PhD hallgatónk van, amelyekből többen is abszolutóriumot szerezve a PhD védés előtt állnak! (Témavezető: prof. dr. habil. *Hegyí Gabriella*). A MAOT vezetősége tagjai közül a PhD iskola jelenlegi doktoranduszai és reményteljes védői hamarosan: dr. *Hamvas Szilárd*, dr. *Máté Ágnes* kollegáink. Nem lenne teljes a hazai akupunktúrás kép, ha nem említenénk meg azt a kezdeményezést, amelyet pár éve a Semmelweis Egyetem indított el, az Egészségtudományi Karán. Ez a képzés 4 + 1 éves (4 év itthon, 1 év Kínában a Heilongqiani egyetemen) nem orvosoknak, a felvételi követelménye az érettségi bizonyítvány megléte. A curriculum egészségtudományi alapozó tárgyakból, és a TCM elméleti és gyakorlati oktatásából, valamint a kínai nyelv ismeretéből áll. Jelenleg 4-5 hallgatója van ennek a képzésnek és kérdés, hogy miután kínai diplomával fognak rendelkezni a végzetek, -és valószínűleg nem Kínában akarnak majd dolgozni - de nem lesz- meg az 5 éves kínai orvosi gyakorlatuk, milyen megoldást talál számukra a "keleti nyitás" -t kezdeményező politika, amely nem sérti az egyenlőség jogát és a betegjogokat sem.

Az Európai Unió és az Európai Parlament hosszú évek óta foglalkozott a komplementer medicina valós helyzetével. Egy 1994-es felmérése alapján (COST-B-4 Program) kiderült, hogy nő a lakossági igény az alkalmazás iránt, ami felelősséget is ró a tagországokra. Hosszú előkészítés után, 2010-2012 között egy nagyszabású szakmai pályázatban történő részvételre hívták meg a MAOT elnökét, amelyben 17 egyetem kutatói vettek részt. Ennek a CAMbrella nevű páneurópai uniós pályázatnak nagy visszhangja van a mai napig is, kiemelten idézik szakmai újságokban eredményeit és megállapításait. (www.cambrella.eu) 2012-ben a NATO washingtoni központjából érkezett a következő szakmai meghívás: a NATO tagországaiban történő CAM felméréshez, amelyben vezető szerepet játszik az akupunktúra. Ez a *NATO RTO-194-es* riport (2012-2015) - amelyben a MAOT elnöke képviselte kutatóként, tanszékvezetőként a kelet-európai országokat-, is szakmai közlésre

került 2016 elején. A társaság jelenlegi elnöke 4 nemzetközi szakmai újság Editorial Board-jának tagja, ami azért fontos, mert a fiatal PhD orvos-hallgatók cikkeiket így könnyebb elhelyezni szakmai újságokba. Igaz, sok munkával jár a szerkesztőség, mert sok cikket kell időközben lektorálni is, de a fiatal tagok szakmai előre menetele is fontos a társaság számára. (prof. dr. Hegyi Gabriella: *International Journal of Integrative and Complementary Medicine, European Journal of Integrative medicine, Acupuncture and Electroacupuncture researches, Journal of Oncotherapy*). Nemzetközi elismerésként, a WFCMS (World Federation of Chinese Medicine Societies) nemzetközi szervezet, amelynek székhelye Kínában, Pekingben van, 3 éves időtartamra beválasztotta a MAOT elnökét a Diabetes Munkacsoportja vezetőségébe, (miután angol-kínai közös tankönyvet írtak a Tangshani egyetem oktatóival) amely oklevelet a Tanshani Egyetem adta át 2015-ben. A korábban igencsak hiányos magyar publikációk sora jelent meg a MAOT tagjaitól az utóbbi 10 évben szakmai lapokban, jelenleg 211 cikk és 201 független citációt könyvelhetünk el büszkén. (www.mtmt.hu). A hazai HKO/TCM története napjainkban is folyamatosan íródik, de ennek összefoglalása már a későbbi kollegák feladata lesz majd. Mindenesetre, a tanfolyamainkon sok fiatal, érdeklődő és szorgalmas orvost látunk örömmel. Az u.n. „keleti nyitás” politikája, amelyet a *Kormány és az Emberi Erőforrások Minisztériuma* kiemelten támogat jelenleg Magyarországon, tovább egyengeti a Hagyományos Kínai Orvoslás eddig meglehetősen nehéz útját. Ennek a törekvésnek köszönhető az, hogy *prof. Dr. Bódis József*, a Rektori Konferencia elnöke, a Pécsi Egyetem Rektora, -az ECIM 2016 rendezvény egyik fővédnökeként is- az ügy mellé állva személyes jelenlétével megtisztelte az ECIM

2016 magyarországi világtudományi kongresszus eseményeit, amelyért hálásan köszönetet mondunk. A MAOT társszervezője ennek a nagyszabású eseménynek, amely fővédnökségét 2 kormánytag is elvállalta. (dr. Rétvári Bence, dr. Ónodi-Szücs Zoltán államtitkárok). A napokban Pécsen, a PTE-n rendeztük meg a MAOT 32. Kongresszusát, ahol prof. Yuan Juxiangot, a hebei Egyetem elnökét a PTE diszdzoktorrá fogadta. Majd 28 orvossal megszerveztük a VIII. Sino-Magyar Orvosi Konferenciát Kínában. A jövő a múlttal, a múlt megörökítésével kezdődik, hiszen aminek nincs múltja, annak sem megőrzendő jelene, sem várható prosperáló jövője nem várható. Mi mindenesetre – ha emlékeink néha hézagosak, talán nem is mindenkire emlékszünk pontosan, - megpróbáltunk méltó emléket állítani ennek a történetnek, nehogy felfedezésbe merüljön. A közmondás, hogy „csak azt felejtik el, akire, amire nem emlékeznek időnként...” így a mi esetünkben nem érvényes. Reméljük, sikerült...és folytassa a história megéneklését a további nemzedék! Sok a kérdés, sok a szakmai gond és probléma, amely megoldásra vár, de bízunk benne, hogy majd az idő és a bölcs, elfogadható racionalitás, szakmai tenni akarás megoldja őket. Köszönetet szeretnék mondani a Pécsi Egyetem Egészségtudományi Karának, Rektorának és Dékánjának, hogy vállalta egyedül az ország 4 egyeteme közül, hogy a HKO-t befogadja, oktatását és vizsgáztatását szakmai keretei között biztosítsa, a doktori iskolában Budapest témáit elfogadja.

REFERENCIÁK

1. The European Parliament. Az Európai Parlament. Resolution on the status of non-conventional medicine. -Állásfoglalás a nem hagyományos orvoslás státuszát illetően. Brussels: The European Union, 1997 OJ C 182, 16/06/1997 P. 0067. Brüsszel: Az Európai Unió, 1997 HL C 182, 16/06/1997 P. 0067.
2. Council of Europe. Az Európa Tanács. Resolution 1206 (1999) An European approach to non-conventional medicines; November 4, 1999. 1206 (1999) a nem-hagyományos gyógyszerek európai megközelítése, november 4, 1999. In: Official Gazette of the Council of Europe, editor. In: Hivatalos Közlöny, az Európa Tanács, szerkesztő. Resolution. Strasbourg: Council of Europe 1999. Strasbourg: az Európa Tanács 1999.

3. DIRECTIVE 2011/24/EU OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 9 March 2011, on the application of patients' rights in cross-border healthcare (OJ L 88, 4.4.2011, p.45),
4. DIRECTIVE 2001/83/EC of the European Parliament and of the Council of 6 November 2001 on the Community code relating to medicinal products for human use, (2001).
5. DIRECTIVE 2004/24/EC of the European Parliament and of the Council of 31 March 2004 amending, as regards traditional herbal medicinal products, Directive 2001/83/EC on the Community code relating to medicinal products for human use, (2004). A 2004/24/EK
6. DIRECTIVE 2004/27/EC of the European Parliament and of the Council of 31 March 2004 amending Directive 2001/83/EC on the Community code relating to medicinal products for human use (Text with EEA relevance), (2004).
7. ERSDAL G, CAM-CANCER consortium. Ersdal G, CAM-RÁK konzorcium. How are European patients safeguarded when using complementary and alternative medicine (CAM)? Jurisdiction, supervision and reimbursement status in the EEA area (EU and EFTA) and Switzerland. Joghatóság, a felügyelet és visszatérítési státusz az EGT területén (EU és EFTA) és Svájcban. Tromsø: NAFKAM, University of Tromsø 2005 28 October Report No.: Report CAM 21.11.05-1.doc. Tromsø: NAFKAM Egyetem
8. Legal Status of Traditional Medicine and Complementary/Alternative Medicine : A Worldwide Review [database on the Internet]. a hagyományos gyógyászat és kiegészítő orvoslás jogállásáról / Alternative Medicine: A Worldwide felülvizsgálata [adatbázis az interneten]. World Health Organization. World Health Organization. 2001 [cited 9 March 2010]. 2001 [hivatkozás a március 9, 2010]. Elérhetősége: http://whqlibdoc.who.int/hq/2001/WHO_EDM_TRM_2001.2.pdf
9. MADDALENA S. Alternative medicines: on the way towards integration?; A comparative legal analysis in Western countries. Maddalena S. Alternatív gyógyszerek: az integráció felé vezető úton; Összehasonlító jogi elemzés a nyugati országokban. Bern: University of Neuchâtel School of Law and Economics, Peter Lang Pub, Inc; 2005. Bern: University of 2005. 648 p. 648 p.
10. Council Regulation (EEC) No. 2309/93 of 22 July 1993 laying down Community procedures for the authorization and supervision of medicinal products for human and veterinary use and establishing a European Agency for the Evaluation of Medicinal Products (OJ No L 214 of 24. 8. 1993, p. 1) (1993)
11. DIRECTIVE 2005/36/EC OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 7 September 2005 on the recognition of professional qualifications (Text with EEA relevance), (2005).
12. NHS Core principles (Cited June 7, 2012). Available from: <http://www.nhs.uk/NHSEngland/thenhs/about/Pages/nhscoreprinciples.aspx> NHS alapelveit (Hivatkozás a június 7, 2012).
13. FØNNEBØ V, GRIMSGAARD S, WALACH H, RITENBAUGH C, NORHEIM AJ, MACPHERSON H, LEWITH G, LAUNSØ L, KOITHAN M, FALKENBERG T, BOON H, AICKIN M. Researching complementary and alternative treatments – the gatekeepers are not at home. BMC Medical Research Methodology 2007;7:7. BMC Medical kutatás módszertana 2007 07:07.
14. Treaty of Lisbon amending the Treaty on European Union and the Treaty establishing the European Community, signed at Lisbon, 13 December 2007, entered into force December 1, 2009, (2007).
15. DIRECTIVE 2004/38/EC OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 29 April 2004 on the right of citizens of the Union and their family members to move and reside freely within the territory of the Member States, (2004).
16. DIRECTIVE 2006/123/EC OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 12 December 2006 on services in the internal market, (2006).

17. REGULATION (EC) No 883/2004 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 29 April 2004 on the coordination of social security systems (Text with relevance for the EEA and for Switzerland), (2004). (EK)

18. Ministry of Health, Hegyi G. Meeting with MOH in Budapest and Gabriella Hegyi: PTE Pecs University Medical School CAM Departm, Chair of CAM Department, President of Hungarian Medical Acupuncture Association, Secretary of CAM Advisory Committee of Health Minister. In: Wiesener S, editor. Budapest 2010.
19. HEGYI G. :CAM in Hungary 2010. In: Wiesener S, editor. Budapest 2010.
20. 11/1997.(V.28.) NM rendelet a természetgyógyászati tevékenység gyakorlásának egyes kérdéseiről (Decree of the Ministry of Social Welfare on the practice of CAM), The government of Hungary (1997).
21. 40/1997.(III.5.) Korm.rendelet a természetgyógyászati tevékenységről (Governmental decree on CAM), The Parliament of Hungary (1997).
22. Törvény az egészségügyről; (Health Law, act CLIV/16 of 1997, (specific section 104), (1997).
23. ERSDAL G, CAM-CANCER consortium. How are European patients safeguarded when using complementary and alternative medicine (CAM)? Jurisdiction, supervision and reimbursement status in the EEA area (EU and EFTA) and Switzerland. Tromsø: NAFKAM, University of Tromsø 2005 October 28. Report No.: Report CAM 21.11.05-1.doc.
24. HEGYI, G: Miért kell szabályozni a Komplementer Medicinát? IME, 2008.12.sz.
25. HEGYI,G: a CAM helyzete az Európai Unióban, habilitációs előadás, 2014. PTE ETK. (PTE ETK archívum)
26. HEGYI Gabriella, MÁTÉ Ágnes, SZÓKE Henrik, PETROVICS Gabor: Evidence Based Medicine and Acupuncture (Dry Needling Stimulation) Today JOURNAL OF COMPLEMENTARY MEDICINE & ALTERNATIVE HEALTHCARE 2:(4) pp. 1-2. (2017)
<https://doi.org/10.19080/JCMAH.2017.02.555595>
27. HEGYI G: Az akupunktúra, mint a HKO része az EBM-ben PRAXIS: A MINŐSÉGI GYÓGYÍTÁS ELMÉLETE ÉS GYAKORLATA 26:(1) pp. 33-44. (2017)
28. HAMVAS Sz, HAVASI M, SZÓKE H, PETROVICS G, HEGYI G: Different Techniques of Acupuncture – Part of the Traditional Chinese Medicine and “Evidence Based Medicine” WORLD JOURNAL OF RESEARCH AND REVIEW 3:(5) pp. 39-48. (2016)
29. HEGYI G, MÁTÉ Á, BETLEHEM J, PETROVICS G : Rehabilitation of Handicapped Children Suffering from Infantile Cerebral Palsy with Combined Embedding Acupuncture (YNSA + Body Acupuncture) and Complex Physiotherapy INTERNATIONAL JOURNAL OF COMPLEMENTARY AND ALTERNATIVE MEDICINE (IJCAM) 3:(4) Paper 00084. 10 p. (2016)

Dr. Csáki László Dr. Marton Sándor Dr. Bakonyi Kálmán Dr. Urbán István Pálos István

Paul Völgyesi Dr. Nyitrai Tamás Dr. Hegyi Gabriella Dr. Draveczky Éva

1. ábra Munkatársak

2. ábra Hebei United University, Tangshan, Kína, megállapodás aláírása

3. ábra ICMART Világ kongresszus, 2008, MTA díszterem, ünnepi ülés

4. ábra Vizsgáztatás